

BRANKO KRMPOTIĆ

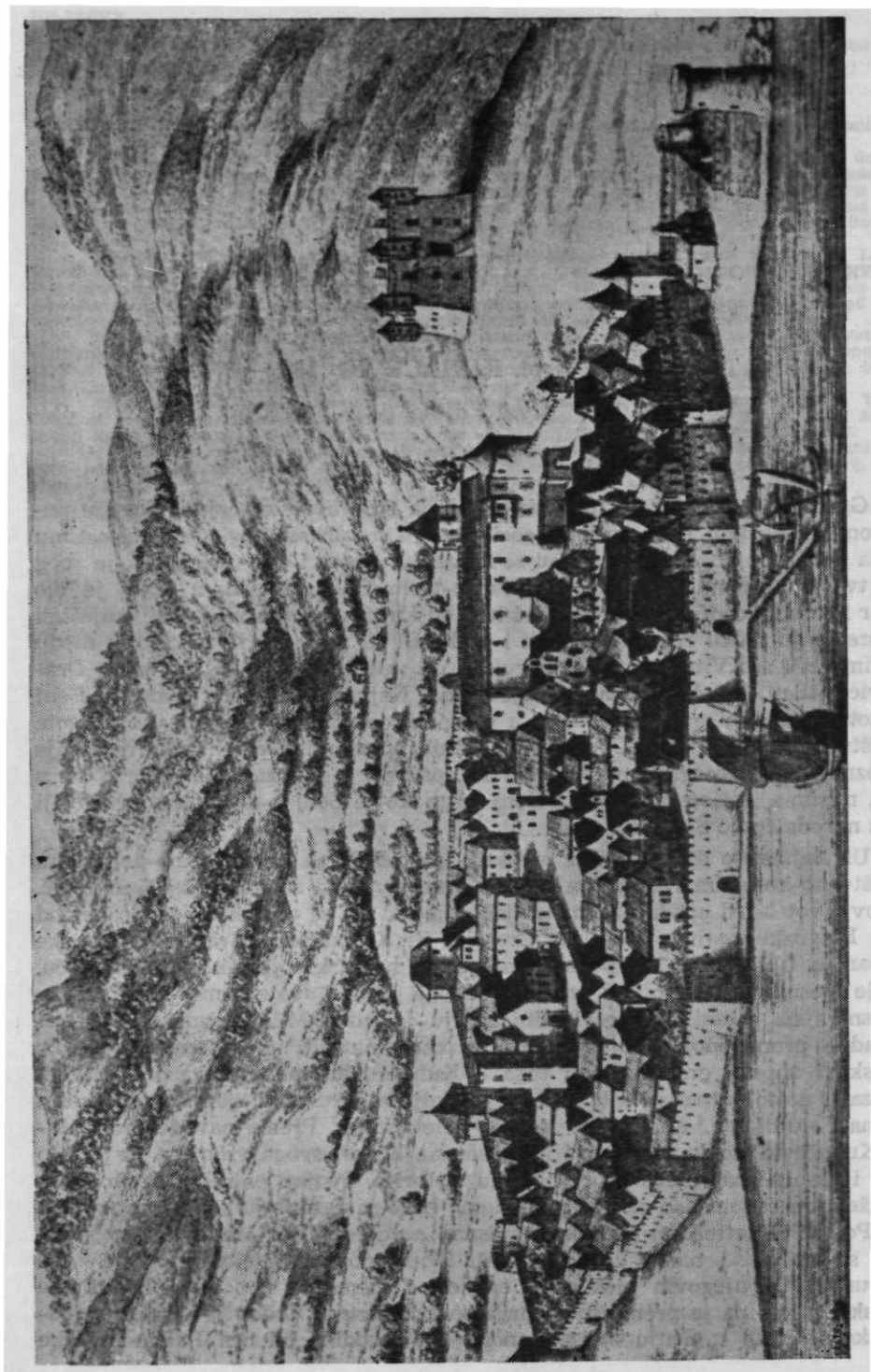
MATEŠA, ANTUN pl. KUHAČEVIĆ (1697—1772)

život i djelo

Grad Senj je u životu hrvatskog naroda odigravao značajnu ulogu u političkom, kulturnom, ekonomskom, socijalnom i vojničkom pogledu. Prošlost mu je bila burna po događajima što su se zbivali u njemu i oko njega, pak je zbog toga tvorio posebnu političku i literarno-teritorijalnu regiju, u kojoj je bio centar i rasadnik ideja i pokreta. Svi koji su književno stvarali i Senj smještali kao središnju tačku zbivanja živjeli i djelovali su uglavnom van Senja; među starijima bili su: Vitezović i Kuhačević, a od mlađih: Novak, Kranjčević, Draženović, Milan Pavelić, Cihlar-Nehajev i dr. Najvećim dijelom ovima je Senj bio poticaj za književno stvaranje, a drugima opet mjesto poprišta u javnom i društvenom djelovanju. Uz samo od nekih spomenute, ostali faktori slabije su poznati ili u integralnom kolektivu anonimni, a svi zajedno stvorili su u duhu, mislima i osjećajima našim Senj onim što je Senj u nacionalnoj historiji svoga naroda činilo Senjom.

Uz književno djelovanje u prošlosti, mnogi su se bavili javno-političkim i društveno-korisnim radom, pa među takve svrstava se i Mateša Kuhačević. Njegov život i rad spadaju u historijski isječak što se odnosi na jedan period vojne Hrvatske krajine (Confinia Croatica ili Krabatische Gränitz) i Senjske kapetanije, u kojoj je bio poznat kao jedini hrvatski pjesnik u 18. stoljeću, iako je pjesnikom postao van granica rodnoga grada i svoje domovine. Tvrdnja se zasniva na pjesnikovoj ostavštini što ju je izdao Mile Magdić,¹ zatim na naknadno pronađenoj i objavljenoj literarnoj materiji² i na temelju brojne arhivske i župske građe.³ Osim toga o Kuhačeviću ima i literarno-kritičkih prikaza⁴ i nešto žurnalističkih priloga,⁵ nadalje zaokruženih cjelina u zasebnim djelima i studijama,⁶ kao i romansirane beletristike.⁷ Prema navedenom, Mateša Kuhačević bio je značajna i interesantna ličnost svoga vremena pa je kao takav i ušao u našu literarnu i kulturnu historiju. Svojim političko-društvenim i književnim radom dao je biljeg jednome kraćem razdoblju senjske povijesti.

Podaci iz latinskim jezikom napisane autobiografije Mateše Kuhačevića dosta su opširni i nama dobro poznati. Njih možemo djelomično isto tako upotpuniti i iz njegovih pjesničkih epistola i memoara kao i iz prikupljene arhivske građe, pa je prema tome prilično kompletna. Rođen je u viđenoj patricijskoj obitelji u Senju 21. studenoga 1697. godine od oca Pavla i majke

Sl. 41. — Senj sa Nehajem po I. V. Valvasoru 1687.

Klare, rođene Korada, koja je umrla četrnaesti dan poslije njegova poroda. Daljnju brigu oko njegova odgoja preuzeo je njegov stric Luka Kuhačević, kanonik senjskoga kaptola. Mateša je osnovnu školu učio u Senju, srednjoškolsko naukovanje (humaniora) nastavio u isusovačkom kolegiju u Rijeci, a filozofske i pravne nauke dovršio u Grazu. Poslije toga završio je još u Beču i carsku tehničko-vojničku akademiju (architecto-militarem academiām) i nakon toga zaposlio se kao »agens juratus bellicus« vršeci pravno-vojničke poslove. Uz to je zastupao kratko vrijeme senjsku općinu (Communität zu Zeng) na carskome dvoru kao izabrani zastupnik, dok nije pošao u vojnike, gdje ga nalazimo kao zapovjednika jedne senjske galije za vrijeme poljačkoga nasljednoga rata (1733—1736). Nakon toga zahvaljuje se na časti pomorskoga kapetana i nalazimo ga opet u Senju kao sindika ili suca Senjske kapetanije. Tu se u 44. godini starosti oženi 26. studenog 1741. s Klarom, mladom kćerkom Ivana vojvode Vukasovića. Jedva što je proveo dva mjeseca u braku, morao je otići kao auditor (vojni sudac) vojnog odjela hrvatsko-primorskih krajišnika na ratište u Bavarsku, gdje je ostao 3 godine. Već u prvoj godini braka (1742) umre mu žena u porodu, a njega 1745. godine nalazimo ponovo u Senju gdje živi u mirovini.

Godina 1746. bijaše presudna u Kuhačevićevu životu. Naime, imenovanjem princa Sachsen-Hildburghausena zapovjednikom varaždinskog i karlovačkog krajiškoga generalata trebalo je iznova preustrojiti Vojnu krajinu, i to neregularne vojnike pretvoriti u regularne strogo po vojnički, a narodnu odjeću zamijeniti carskom uniformom prema uzoru ugarskih regularnih vojnika. Mjesto glavnih sudaca, svaka je pukovnija (pukovina) dobila carske auditore i time prestadoše posebne povlastice starih vojvoda i knezova. Za više časnike, kao i za zapovjednike četa imenovani su većinom strani tuđinci. Svi nazivi i hrvatska krsna imena krajišnika prevedona su na njemački jezik, a službene izvještaje krajiški časnici otad pišu na njemačkom jeziku, a ne na hrvatskom ili latinskom kako je to bilo prije uobičajeno. Sve ovo — kao i druge novotarije vojničkoga karaktera — izazvalo je u čitavoj vojnoj Hrvatskoj krajini veliko nezadovoljstvo što se u nekim mjestima Ogulinske pukovnije, zatim u Senju i u jednom dijelu Like (Brinje) pretvorilo u očitu bunu. Senjani su neprestano dizali tužbe protiv vojničke uprave i tražili su civilne sudove, pa je zbog takvog jednog slučaja 30. srpnja 1744. godine došao u Senj podban Ivan Rauch da slomi silu porodica Vukasovića i Homolića i da u gradu zavede red, jer su se građani podijelili u dvije protivničke stranke, u vlastelinsku i pučku. Ove lokalne pobune splele su se s bunom u Brinju i tako je narodno nezadovoljstvo dobilo širi zamah. Nastala je pri kraju mjeseca srpnja 1746. godine buna »brinjsko-lička«, kako je već poznata u našoj historiji. (Kukuljević, Smičiklas, Vj. Klaić, R. Horvat i dr.) Da bi buntovnici mogli opravdati svoje zahtjeve, poslali su pretkraj mjeseca kolovoza u Beč svoje predstavnike. Prije njih je odaslan s trojicom izaslanika i auditor Mateša Kuhačević da im omogući prijem i da im posluži svojim savjetom jer je bio učen i govorio više jezika. Sa sobom je ponio latinski spis »Synoptica informatio circa vetus et novum regulamentum generalatus Carlostadiensis« i predan je u Beču ispovjedniku carice Marije Terezije kao Pro memoria ili uvid u novonastale prilike u vojnoj Hrvatskoj krajini. U spisu je izneseno 12 tačaka pritužbi na »novi red« i one su se smatrale kao glavni razlozi nastalih nemira u Karlovačkom generalatu. Čim je stigao u Beč Mateša Kuhačević s ostalom trojicom predizaslanika, dade ih Dvorsko ratno vijeće 6. studenoga 1746. godine zatvoriti, i nakon toga ih okovane poslaše

na sud u Karlovac. Tu je formiran sud od samih inostranaca, a predsjedao mu je pukovnik Josip Benzoni. Istragu je vodio generalni auditor Jenko i njoj je privedeno 36 optuženih osoba, a trajala je 3 godine. Presuda bijaše javno objavljena 20. studenoga 1749. godine u Karlovcu pred palačom generalata («Pred dvorom pod bubanj odluku proštaše») i od optuženih: 13 je osuđeno na smrt, samo par oslobođenih, a ostali kažnjeni na različite vremenske kazne, dok je Mateša Kuhačević, kao jedan od podstrekivača ustanka, kažnjen na doživotnu robiju, gubitak časnih prava te konfiskaciju imovine i stvari. Već je dana 7. siječnja 1750. godine stigao na Spielberg nad Brnom u Moravskoj, kamo je dopraćen u zloglasni zatvor na izdržavanje kazne. Odatle je 15. rujna 1756. godine otpremljen preko Beča u Graz na Schlossberg, kamo je stigao 18. prosinca iste godine. Tu je ostao sve do caričina pomilovanja, do 19. lipnja 1772. godine, dakle preko 25 i po godina utamničen. Kratko vrijeme nakon puštanja na slobodu umro je 7. rujna 1772. godine u Grazu, pa je tamo i pokopan na napuštenom groblju kod Franciskanskoga samostana, prema Liber mortuorum (tom XV, p. 144) gradačke gradske župe (der Grazer Stadtpfarre zum Heil. Blut).

*

Mateša Kuhačević bio je čovjek hrabar, poduzetan, pun akcije i intelektualno izgrađena individualnost, čije je središte interesa i pothvata bio — javni život. Postao je pjesnikom, zapravo verzifikatorom tek u špilbergskom zatvoru kao utamničenik i tako njegova književna djelatnost nastaje tek u godinama između 1752—1772. Do tih godina prema sudskoj presudi nije smio dobiti knjiga ni pera za pisanje, iako mu neke druge najnužnije stvari nisu uskratili («Zvan jednoga pera za nemoć pisati»). Tek 20. svibnja 1752. godine dokinuta mu je infamija («Poštenje vazeto da mi se povraća») i otad pa nadalje slobodno je mogao pisati i izmjenjivati pisma. Tada zapravo započinje Kuhačevićev književni rad, pa stoga čitav njegov pjesnički opus sadrži: 1. osam prijateljskih poslanica; 2. pet nabožnih pjesama, što su zapravo parafraza Svetoga pisma, ili pojedinačne molitve, čisto religioznoga karaktera; 3. pjesme prigodnice, među kojima je najznačajnija i najinteresantnija »Narikovanje staroga Senja vrh mladoga Senja po vili Slovinjkinji«. Naknadno je priopćena i pjesma »Utiha nevoljnih u zrcalu od pravde s jednom istinitom peldom u nevolji bivšega rasvijetljenu, po istome skroz priproste verse na svitlo dana«, čiji sadržaj je istovjetan s poslanicom Na popa Franu Kuhačevića (Drugi list). Osim navedenoga, spominju se još i Kuhačevićevi latinski memoari što sadrže pribilješke o važnijim događajima u gradu Senju i u inozemstvu. Oni su kao neka vrsta dnevnika, u koji je pjesnik upisivao događaje iz različitih časopisa — prema Pacheru — pak bi zbog toga imali neku kulturno-historijsku vrijednost da su sačuvani. Mile Magdić ih nije mogao objaviti u izdanju Kuhačevićevih pjesama, jer ih tada nije imao pri ruci, pa su tako za kasnija vremena ostali nepoznati ili su pak izgubljeni.

Poput pjesničkih poslanica ili epistola u našoj starijoj dubrovačko-dalmatinskoj književnosti, tako se istim tradicionalnim običajem poslužio i Kuhačević. Od 8 poslanica koliko ih svih ima, Kuhačevićevih je 6, a dvije su njemu upućene, kao obična pisma (četvrta i šesta), pa ih je on samo verzificirao. Poslanice su upućene rođacima i prijateljima kao uljudna i ljubazna pisma, samo je treća (List treći na suca od Korane) upućena njegovu istražnom sucu u procesu, auditoru Jenku. Ona se ističe oštrom kritikom i izvjesnim spočita-

vanjem s juridičkoga stanovišta, a zanimljiva je opet stoga jer sadrži i sjećanje na pjesnikove mlade dane što nisu bili najbolji. («Tamnos od pameti, grisi od mladosti»). U svim poslanicama, osim u osmoj što se odlikuje s nekim vedrim osjećajem zbog puštanja na slobodu 21. lipnja 1772. godine, Kuhačević je meditativan, ganutljiv, pun poštovanja i nježne ljubavi prema drugima, strpljiv u podnošenju fizičkih i psihičkih patnji, kontemplativan i sav ispunjen idealističkim pogledima i plemenitim težnjama usmjerenim do zanosnog optimizma. Intonacija poslanica je ponekad elegična (List sedmi) jer na čuvstveni način žali smrt svoga rođaka, a ponekad neka mjesta zrače blagom vedrinom, subjektivnim refleksijama, određenim željama utamničenika zbog dugogodišnje internacije u tamnicama Spielberga i Schlossberga te stoičkim mirom filozofa-patnika, čija je životna sentencija sadržana u stihu: »triba mu j' trpiti kí spašen bit želi«.

Premda Kuhačević nije bio izrazito pjesnički nadaren, ipak je veoma dobro zapažao prilike oko sebe i iznosio ih oštrom opservacijom. Za taj slučaj neobično je karakteristična njegova pjesma »NARIKOVANJE STAROGA SENJA VRH MLADOGA SENJA PO VILI SLOVINJINJI«. I ona je nastala u zatvoru kao i sve ostale. U toj pjesmi, kao u uvodnoj invokaciji, pjesnik ponajprije konstatira da u gradu »ne vidi već stare navade« pa zbog toga gorko nariče načinom starinske pjesničke jeremijade:

»Senju skubi vlasi, ron' suze, tuc' prsa,
Deri lica, nepust' prez ran tvoga mesa.
Na sve glase plači, narikuj i hući,
Nek' s tobom zrak, zemlja i sve more bući.
Ah! plači i 'zdiši, 'zrok imaš ne mali,
Slavni senjski zidi na prikor su pali.«

Svijestan je faktične postojanosti grada Senja, ali ipak tugaljivo pita u svojoj očinskoj brizi:

»Na mestu je Senj grad. gdi su njeg'va dila?
Kâ su od poštenja svemu gradu bila.
Gdi ljubav bratinska, vez dobra svakoga
Kâ slaže i miri z bogatim uboga?
Gdi je nošnja gradska, gdi prvanje ruho,
Koje veselilo i oko i uho?
Gdi poštena kola i prez truha tanci,
Veselje, pivanje i od mira danci?
Gdi stara pravica lik bolnu človiku,
Gdi slog i jedinstvo po krvi i mliku?
Gdi slavno oružje, zastave, barjaci,
Vojvode, glavari, od boja junaci?
Gdi najzad lipi glas, s kim Senjane zvahu,
Da njih za sokole posvuda držahu?«

U prevelikoj brizi za svoj grad sve ga to smeta, boli i vrijeđa, jer u svim tim ljudskim porocima predosjeća očitu propast kad »Svak poteže na se, svaki išće blaga«, ili još gore:

»Odovud omražje, nenavid velika,
Ki se pravo ljube, nij' nač dva človiaka.«

I tako redom niže sve ono što donosi nov duh, novo vrijeme, nastala nova situacija u koju se Kuhačević kao »seda brada« ne može uživjeti, koju kao »kuštra stara« ne može shvatiti niti razumjeti. On kao nekadašnji vojnik samo gleda na sve to i sve prosuđuje s vojničkoga stanovišta, pa se zato čudi i zgraža:

»Ah! plače Senj na Senj da teže ne more,
Skroz Senj senjska slava poleti u more.
Bubnji se ne čuju, barjak se ne vije,
Zastave prez boje, dušmanin se smije.
Vojvode odoše, glavari pomriše.
Od Senja se drugo 'zvan ime ne piše.«

Predbacuje Senjanima nadalje i uvođenje inozemne mode što je kao »vrutak od pakosti« zbog čega usljeđuje »Razsap kuće i smišno uboštvo«. Prebrzi prijelaz iz militarističkog u trgovački život rađa pohlepu za novcem i uvodi pretjeranost i neumjerenost u blagostanju što nastaje naglim širenjem trgovine u Senju i u krajiškoj pozadini. Isto se tako pjesnik osvrće i na napuštanje pratrijarhalnih običaja, građanskih vrlina i časne tradicije uz riječi:

»Pripusti građane radit polak volje,
Za da budu sami 'zrok svoje nevolje.«

pak im zbog toga što napuštaju senjsku nošnju predbacuje uz nekadašnje milosno isticanje:

»U senjskom ste ruhu milije i lipše,
Nego u odićah, kê do tala vise.
I ne samo lipše, da i veće cene,
Hvale vas u njemu i glave krunjene.«

Novim životom, koji je u toj historijskoj fazi dijalektički neminovan, mora zavladati i novi duh, što i Kuhačević sam priznaje, ali ne opravdava:

»Nov put, nova moda škaklje i veseli,
Pod starom navadom sva se krv kisli.
Ta j' put za priproste, za babe i dede,
I za sve, kojih su blede brade sede;
A ne za nas mlade, kê smo svitlost svita,
Za kê svit umira i za zdravlje pita.
Ki troši, nek' troši, ki ima, ta more,
Ki nima, tomu će sinje donit more.«

već kao stari ratnik i prokušani vojnik kori te nove generacije zbog sve pomoćnosti i bezbrižne lakomislenosti te im stoga u svome žarkome patriotizmu ojađeno dobacuje: »Ta put, ki držite, jest put ki nij' pravi«. Ipak se nada da će sve biti dobro, da će ponovo zavladati među Senjanima sreća i »uskrsnut pravica« te da će Senj biti opet »u prvoj od pchvale cini«. Pjesma je za ondašnje prilike suvremena, moderna, puna lokalnoga kolorita, demokratskih misli i socijalnoga raspoloženja.

Toliko razvijenom patriotskom osjećanju kod Kuhačevića ne treba se mnogo čuditi. On je bio vojnik, a vojnička i ratna prošlost Senja bila je burna i slavna i ona je stoga magički privlačila Kuhačevićeve misli i poglede. K tome je na njega znatno utjecala i sredina rodnoga grada s izrazitom kulturnom tradicijom (glagoljska književnost, Senjska štamparija, Vitezovićeve historijski spisi i pravopisna reforma i dr.), u kojoj se tijekom čitave historije kristalno isticala misao — težnja za slobodom, zatim njegova politička naobrazba što ju je stekao iz djela Machiavellija, Mazarina i Boëtija (*De consolatione philosophiae*), nadalje veliko pravničko znanje što se djelomično ispoljilo u njegovoj trećoj poslanici.

Uvođenje staroklasičnih likova u našem književnom pseudoklasicizmu nije bilo ništa neobično ni u Kuhačevićевой nabožnoj i prigodnoj poeziji. Umeci i motta u tim pjesmama obično su mu u latinskom jeziku iz psalama, pa ih onda prepjeva. Te pjesme su veličanje carice ili ispjevane u slavu njenih generala, kako bi s njima eventualno obratio pažnju na sebe i svoj teški utamničenički udes, ili su pak religiozno-filozofske meditacije jednoga konvertite bez intimnijega pomiranjaja u svoju nutrinu. U mnogome se povodi za poezijom Ovidija i Horacija, a oštrina u njegovim poslanicama intonirana je na način Horacijevce satire, što pokazuje njegovu klasičnu naobrazbu i ukazuje na nepresušnu snagu pjesničkih vrednota antičke književnosti.

Kuhačević je svoja prozna djela pisao na latinskom jeziku dok je bio na slobodi, kao na jeziku toga vremena, a to su: autobiografija i *Synoptica informatio* . . . , dok je pjesnička djela u zatočenju pisao na hrvatskome jeziku. Iako je znao više jezika govoriti i pisati, ipak je najvolio svoj materinji jezik, govor svoje uže domovine, a to je senjski žargon primorske čakavštine. U onome vremenu to je bila zaista neka dijalektička mješavina čakavsko-kajkavska kojom su pisali pisci, a puk govorio. Uz to se u govoru nalazilo i mnogo talijanskih riječi koje nisu istisnute iz govora ni do danas. U rukopisnoj pjesnikovoj ostavštini vidi se da je Kuhačević usvojio dijakritične znakove, što ih je uveo u hrvatski pravopis Senjanin Pavao Vitezović. Ti ortografski znaci već su udomaćeni u XVIII st. u pismenosti i književnosti pojedinih krajeva vojne Hrvatske krajine. U tome pogledu, Kuhačević je bio progresivan duh koji je shvaćao važnost i potrebu nauke i znanja za bolji prosperitet naroda i društvene zajednice. U poeziji je očitovao dosta pjesničkoga dara, okretnost u verzifikaciji i poetsku narativnost, ali u iznošenje individualne intimnosti i subjektivne emotivnosti nije ulazio jer je smatrao da je to nespojivo s njegovim dugogodišnjim tamnovanjem ili pak zbog konvencionalnosti poezije pseudoklasicizma i racionalizma. Upotrebljavao je dvanasterački stih starce hrvatske poezije ali samo rimovanjem na kraju stiha, a ne i u sredini. Stihovi mu teku lako i glatko, opisi su objektivni i plastični, a naracija deskriptivna i ugodna, pa se po svim tim poetskim kvalitetama svrstava među pjesnike starije hrvatske književnosti s one i ove strane Velebita.

*

Život i djelovanje Mateše Kuhačevića ispoljilo se u žarkoj ljubavi i patriotskom osjećanju za svoj rodni grad Senj, za obranu njegovih historijskih prava i socijalnoga stanja svoga potlačenoga puka, zatim za obranu hrvatskoga jezika od provođenja germanizacije u tim krajevima, kao i u neravnopravnoj borbi protiv vojničke silovitosti u uvođenju »novoga reda« što potvrđuje i stihovima:

»Viteško je umrit dilo
Za pridragu domovinu,
Je i takaj živit milo
Za nje branit sloboščinu.«

Tim radom i takvim postupkom svrstao se među pjesnike i mučenike drugih naroda i vremena kao što su: Silvije Pellico, Theodor Körner, Aleksandar Petöfi i slični, pa je po tome Mateša Kuhačević postao ličnost jake individualnosti za koju su se povremeno znala zainteresirati i mlađa pokoljenja.

BILJESKE

¹ Mile Magdić: Život i djela Senjanina Mateše Ant. pl. Kuhačevića, hrvatskog pjesnika XVIII vijeka. Senj 1878.

² Ivan Devčić: O pjesmi Matije Kuhačevića »Utiha nevoljnih«. »NOVI VIEK«, 3/1898, 7, 417—423.

³ T. Matić: Der kroatische Schriftsteller M. A. Kuhačević und der Aufstand von Brinje. Sonderabdruck. Archiv für slavische Philologie, XXXV Band, Seite 73—130. Berlin 1913.

⁴ V. Pačer: Mateša Antun pl. Kuhačević, hrvatski pjesnik XVIII vijeka. NASTAVNI VJESNIK, Zagreb 1904, knj. XII — Ante Petravić: Jedan hrvatski Silvije Pellico. Treće studije i portreti. Split 1917. — Nikola Zic: Književna ostavština Mateše Kuhačevića. NASTAVNI VJESNIK, 42/1933—34, 96—108.

⁵ Nikola Andrić: Hrvatski Silvio Pellico. Život i smrt starog Senjanina. NARODNE NOVINE, 79/1913, 249—253. — I. Esih: Uzničke uspomene u književnosti. Zapamćenja Senjanina M. Kuhačevića, zatočenika u Spielbergu. OBZOR, 74/1933, 246, 2.

⁶ F. Waniček: Specialgeschichte der Militärgrenze I—IV, Wien 1875. — Ivan Kukuljević: Hrvati za nasljednoga rata. RAD, knj. 38. — P. Grgec: Žrtve austrijske Vojne Krajine. HRVATSKA STRAŽA, 2/1920. — B. Krmpotić: Grad Senj i Vojna Krajina. NAPREDAK, X/1935, br. 9—12.

⁷ Ivan Devčić: Brinjsko-lička buna. Pripovijest. Zagreb.

Zusammenfassung

MATEŠA ANTUN VON KUHAČEVIĆ (1697—1772)
Sein Leben und Werk

von Branko Krmpotić

In der Einleitung spricht der Verfasser von der grossen Bedeutung Senjs im politischen, kulturellen und wirtschaftlichen Leben des kroatischen Volkes. Diese Stadt des Kroatischen Küstenlandes war in der Vergangenheit, obwohl in der Militärgrenze gelegen, ein Brennpunkt des künstlerischen Schaffens vieler Poeten und Schriftsteller.

Eine bedeutende Rolle als Schriftsteller und Politiker spielte im XVIII. Jahrhundert Mateša Antun von Kuhačević. Er wurde am 21. XI. 1697 in Senj geboren und nach beendeten Studien wurde er der politische Vertreter seines Geburtsortes. Über die Verhältnisse in der Militärgrenze verfasste er eine Schrift in lateinischer Sprache (Synoptica informatio). Deshalb wurde er auf den Befehl des Hofkriegsrates in Wien verhaftet, da man vermutete er sei der Urheber des Aufstandes von Brinje gewesen. Kuhačević verbrachte cca 28 Jahre in den Zuchthäusern von Spielberg und Schlossberg und starb kurze Zeit nach der Entlassung in Graz.

Das künstlerische Werk von Kuhačević enthält 8 Episteln, einige religiöse und mehrere Gelegenheitsgedichte, in denen er nebst religiös-philosophischen Meditationen Begebenheiten aus seinem Leben auf pseudoklassische Weise vorträgt. Die Gedichte sind in kroatischer Sprache geschrieben, in der Senjer Mundart.

Das Lebensmartyrium des Dichters bezeugt seine starke Individualität und aufrichtige Gesinnung.